

سائ وگوری ته‌کنولوژی

ئه‌نوه‌ر قه‌ره‌داغی- به‌غدا

ئه‌م باسه‌ش ئه‌و گواسته‌وه‌یه که له ناوه‌ند ئه‌و ولاتانه‌دا رو ئه‌دات که جیاوازی پله‌ی پیشکه‌وتنی پیشه‌سازی و ئابوریان تی‌دا هه‌یه .

زانای ئیتالی (جیوفانی پیتەر لونگو)^(۳) چه‌ند بلاوکه (CHANNEL) یه‌کی تو‌مارکردوه بو‌ گواسته‌وه‌ی تکنولوجی . که ژماره (۱) ده‌ریان ئه‌خات .

ئاشکرایه که زور له خوینده‌واره به‌ریزه‌کانی گو‌فاری «رۆشنییری نوی» خوشه‌ویست زور شتیان بیستوه‌و خویندوته‌وه له باره‌ی گواسته‌وه‌ی تکنولوجیه‌وه ئه‌م باسه‌ش کورته هه‌ولیکه بو‌رونکردنه‌وه و کو‌کردنه‌وه‌ی هه‌ندی له‌و بیرو‌پایانه‌ی بلاوکرانه‌ته‌وه له سه‌ری .

به‌شی به‌که‌م: -

مه‌به‌ست له وشه‌ی تکنولۆژی بریتیه له زانینی کردن و پیک هینانی گشت ئه‌و کارانه‌ی په‌یوه‌ندیان هه‌یه به‌ چالاکی ئابووری‌یه‌وه، ئه‌مه‌ش ته‌نها دورست کردن و گو‌رینی به‌ره‌م ناگه‌یه‌نیت .

به‌لکو به‌کاره‌ینانی هه‌موو زانست و زانیاری و پیشکه‌وتنیکی ده‌ست که‌وتو ئه‌گرته‌وه بو‌ ئاماده‌کردن و دورستکردن و پیشکه‌ش کردنی ئامیرو به‌ره‌م و چالاکی ئابوری واته گشت خزمه‌ته‌کانی ئه‌گرته‌وه گواسته‌وه‌ی تکنولۆژی به‌وه ئه‌وتربیت که زانینی به‌ره‌مه پیشه‌سازییه‌کان یا (پروسیسه) کانیاں یاں ریازه‌کانی خسته به‌ره‌میان بگو‌ریته‌وه له‌و شوینه‌وه تیا ده‌رکه‌وت وه نه‌شونمای کردوه بو‌ شوین و جیگایه‌کی دیکه ئه‌مه‌ش له‌وانه‌یه له‌ولایتیکه‌وه بو‌ ولایتیکی تر بیت یاں له شوین و به‌شیکی ولایتیکه‌وه بیت بو‌ شوین و به‌شیکی دیکه‌ی هه‌مان ولات هه‌مه‌ستی تایه‌تی

- شتومه‌کی مادی MATERIAL OBJECT

- به‌ره‌م (به‌ره‌می ته‌واوکرایان نیمچه ته‌واو

- ئامیر (به ته‌واوی یاں به‌ش به‌ش) EQUIPMENT

- به‌لگه‌نامه DOCUMENTATION

- به‌ خو‌رای (کتیبو، ریپورتوو، ژونال . . .)

- نیمچه قه‌ده‌غه (مافی دورستکردن و نه‌خشه‌و دیزاین و

ورده‌کاری به‌ره‌مه‌که RESTRICTED

- مرو‌ف .

خویندن و تو‌یژینه‌وه - STUDY - EDUCATION

بو‌ پرسه‌دانان CONSUL TANCY

ئیشکردن و به‌ کریگرتن EMPLOYMENT

مه‌به‌ست له به‌ره‌مه ته‌واوکراره‌کان ئه‌و شتانه‌یه . که به‌ته‌واوکراری له‌ولایتیکه‌وه ئه‌هینرین بو‌ ولایتیکی که که وه‌کو

تامیرو توتومبیل و فروکه و ونه‌ی نیمچه ته‌واوکراوه‌کانیش ته‌له‌فزیونیکه که پارچه‌کانی له ولاتیکی دیکه‌وه بهینرین . بو ته‌و ولاته‌ی تی‌دا کوئه‌کرینه‌وه . یان (ته‌یرکو نیشین که قاوغو هم‌مو پارچه‌کانی له ناو ولاتیکا دورست کرایت و به ته‌نھا (کومپریسه‌ر) که له ولاتیکی دیکه‌وه بوی بهینریت مه‌به‌ست له نامیره‌کان هم‌مو (مکائین و معدات) ته‌گرته‌وه که پیوستی بو به کارهینان یان بو دورست کردنی به‌ره‌م که هر وه‌کو به‌ره‌م یان به‌ته‌واوکراوی ته‌هینرین یان به‌نیمچه ته‌واوکراوی به‌لگه‌نامه هم‌مو ته‌و نه‌خشو نوسراو وده‌رهینان و په‌راو‌کانه ته‌گرته‌وه که دانراون بو‌پیکهینانی ته‌و تامیرو به‌ره‌مه‌و هه‌ندیک له‌مانه شتی گشتین واته وه‌گرتن و کرینان زور هرزان و ناسانه هه‌ندیکیان نیمچه قه‌ده‌غه‌کراون واته ته‌نھا به‌شیکی که میان ته‌خرته ناوده‌ستی کرپار، یان ته‌بیت کرپار به‌لین بدات که‌وا نه‌بدات به‌هیچ لایه‌کی که‌وه هه‌روه‌ها هه‌ندی له‌و به‌لگه‌نامه‌ه به‌هیچ کلوجیک به‌که‌سی نادات ولات و کومپانی دورستکه‌ر چونکه ته‌و تکنولوجیه‌ی لا زور گرنگه‌و بریتی به‌له‌چونده‌ها ساتی هه‌ول و ته‌قه‌لای. سو‌ده‌کانیشی په‌یوه‌ندیان به‌زور به‌کارهینانی دیکه‌وه هه‌به . رولی مروفیش زور گه‌وره‌به‌له‌ گویزانه‌وه‌ی تکنولوجی‌دا بو‌وینه ته‌و که‌سانه به‌شدار ته‌بن له‌ کونگره‌و کورس و سیمیناره‌کان یان ته‌و قوتابیان‌ه‌ی خون‌دنی تاییه‌تی به‌رزیان له‌ ولاتیکی پیشکه‌وتوو ته‌واو ته‌که‌ن دینه‌وه بو‌به‌کارهینانی زانیاره‌کانیان له‌ ولاته‌که‌ی خو‌یان دا یان ته‌وانه‌ی به‌ ته‌نجامی مانه‌وه‌و ئیشکردن له‌ ولاتیکی پیشه‌سازی پیشکه‌وتوو ته‌بنه‌ سپور له‌ هه‌ندی به‌شی زانینا ته‌گه‌رینه‌وه بو‌ ولاتی خو‌یان . هه‌روه‌ها له‌ کاتی کرین و هینانی هه‌ندی نامیردا له‌ ولاتیکه‌وه بو‌ ولاتیکی دیکه‌ ریک که‌وتن ته‌بیت له‌سه‌ر ته‌وه‌ی ولاتی فروشیار چه‌ن پسپوریک‌ی خو‌ی بنیریت له‌گه‌ل نامیره‌کان دا بو‌ ناگاداری کردن و دامه‌زراندنی نامیره‌کانی‌دا مه‌شق پی‌کردنی سه‌رتالی کادره‌کانی کرپارو یان کرپار پیش هاتنی نامیره‌کان چه‌ند پسپوریک‌ی خو‌ی ته‌نیریت بو‌ ولاته‌که‌ی دیکه‌ بو‌

ته‌وه‌ی مه‌شق بکه‌ن و شاره‌زای په‌ی‌دا بکه‌ن له‌ باره‌ی کردنه‌وه‌و به‌ستنه‌وه‌و ئیش پی‌کردنی نامیره‌کانه‌وه پیش هینانان بو‌ ولاتی کرپار، له‌م باره‌یه‌وه ده‌رفه‌ت هه‌به‌ بو‌وتنی زور ورده‌کاری که‌ په‌یوه‌ندیان هه‌به‌ به‌ راده‌ی سو‌ده وه‌گرتنی ته‌و که‌سانه‌ی ته‌نیریت بو‌ ولاتیکی تر بو‌ مه‌شق کردن و شاره‌زابون و چون ته‌مه به‌ستراوه به‌ پله‌ی زانینانه‌وه ناماده‌یان بو‌به‌کارهینانی ته‌و هه‌له‌ی بو‌یان ته‌رخان کراوه . تا چ راده‌یه‌ک خو‌یان ماندو ته‌که‌ن و به‌ پرسپارو لیکولینه‌وه وشت بی‌نینی به‌ سو‌ده‌و چون هه‌ندی له‌و که‌سانه‌ خو‌یان به‌ شتی که‌وه خه‌ریک ته‌که‌ن و کاته‌کانیان به‌فیرو ته‌به‌نه‌ سه‌رو به‌م جو‌ره مه‌رجی ته‌رخان کردنی ته‌و هه‌لانه‌ی ته‌بریته‌ سه‌ر له‌لایه‌ن کومپانی‌ای فروشیاری تکنولوجیه‌که‌وه چونکه تا پسپورکانی ولاتی کرپار که‌متر فیر بین و شاره‌زایان که‌متر بی‌و هه‌میشه پیوستیان به‌ مان بی‌ زوتر ته‌بیت و سپیرو که‌ره‌سه‌ی نامیره‌کان زورتر ته‌بیت بگورین هه‌روه‌ها هه‌ندی جاریش ته‌و پسپوران‌ه‌ی ته‌هینرین به‌ شیوه‌ی لی‌پرسراو CONSULTANT به‌ شیوه‌یکی ورد هه‌ل نه‌بژیردراون یان زمان نه‌زانین ته‌بیته‌ هو‌ی سو‌دی له‌ وه‌رنه‌گرتن لی‌یان به‌ شیوه‌یه‌ک ته‌واو جگه‌ له‌ بلاوگه‌کانی گواسته‌وه‌ی تکنه‌لوجی که‌ ژماره (۱) پیشانی دان چه‌ند هیزیک‌ی پال پیوه‌نه‌ر، هه‌ن که‌ پیمان ته‌وتریت ته‌زانسه (AGENCY) کانی گواسته‌وه‌ی تکنولوجی وه‌کو له‌ ژماره (۲) دا .

ژماره (۲)

- به‌کارهینه‌رانی ناوخو LOCAL USERS

- ریکخراوه به‌ره‌م دروستکه‌رانی ناوخو

LOCAL PRODUCTION ORGANIZATIONS

- ریکخراوو کومپانیه جیهانیه‌کان

TRANSNATIONAL ORGANIZATIONS

به‌کارهینه‌رانی ناوخو دانیش‌توان و ریکخراوه پیشه‌سازی‌ه‌کانی ولاتیکی ته‌گرته‌وه که به‌ره‌م ته‌کرن و به‌کاری ته‌هینن ریک خراوه به‌ره‌م دورست که‌رانی

نه گهرېته وه که ریځای دورستکردنی نامیرو بهرهمه میان نه دریتی به نه نجاسی ریگانامه (LICENCE یا نژانسی AGENCY یا قونترات = CONTRACT) ههروهه ریځ خراو کومپانیه جهانیه کان نه وانه نه گهرېته وه که له ناوهند دوو یا چند ولاتیکا کار نه گرن و ریځ نه که ون بو دورست کردنی بهرهمه مینک به جوتنه یان به همویان (نیدکویست)^(۲) له توژیینه وه په کیا نه ژانسی گویزه وه ی تکنولوجی به بویه کی کومه لایه تی داناو که به هو ی نه و مهرجانیه خواره وه هه لسه سی به هه ل بژاردن و خسته کاری ریبازیکی تایه تی بو جی به جی کردنی مه به سته کی.

- سوودی خوی تی دا بیت له گواسته وه که دا INTEREST.
- دهسته لاتی (رامیاری نابوری)... هه بیت POWER
- توانا (CAPABILITY) ی (راگه یاند، ریځ خستی)
- زانیاری... هه بیت بو هینانه ی دی گواسته وه که.

ناشکرایه که یارمهنی ده ریځی کاریگه ره له همو گواسته وه په کی تکنه لوجیا راده و پله ی زانیاری نه و ریځ خراو ولاته یه که تکنه لوجیه که نه دات وده نه وه ی وه ری نه گرت. بو وینه تکنه لوجی نامیریکی بهرهم هینه ره وه کو په یزه یه ک ده رخراوه (۴) که له ژماره (۳) دا پیشان نه دریت.

گهر (وهرگری تکنولوجی) نه و نامیری بهرهمه به وه هه نگاوانه دا پروات له نه جامدا دهسته لاتیکی ته و او په پیدایه نکات. به سهر تکنولوجیه که داو به پیچه وانه ی نه وه وه گهر هه ولی بازدان بدات به سهر نه و پله ی هه نگاوانه دا. تووشی قورت و دواکه و تن نه بیت زوتر بیرین (۳) هه ره له بهر نه وه یه که پیوسته له سهر پسرپوره کانی ولاتی کریار نه و پله ی هه نگاوانه به شیوه کی وردوو بیرلیکراوه بیرن تا له همو هه نگاوکیدا باری نابوری بوون و نه بوون مه شق پی کردن و ناماده کردنی کادر رولیکی ته و او یان بدریتی بی گومان له همو گهل و کومه لیکا چه نده ها پیداوستی هه یه وه هه ست کردن به و پیداوستیانه له لایه ن پسرپوره کانی ولاته وه به یه کم هه نگاوی گواسته وه ی تکنولوجی دانه نریت و له لوزیک گواسته وه دا، یه کی له گرنگترین کاری هه ل بژاردنی یه ک له دوا ی یه کی نه و پیداوستیانه یه چونکه زور که پرت بریاردان له سهر هینانی کام نامیر، یان، بهرهمه (هتد) بریتی نه بیت.

به بهرهمه پیشه سازی چوونیکی ریکوینک یان نه بیت هوی سه غله تی و قورت دروستکردن له و ریبازه دا، له پاش دیاری کردنی نه و بهرهمه یان نه و نامیری بهرهمه دروستکهره هه نگاوی دوه م بریتی نه بیت له ته تکنولوجی ییکانی دروست کرد نیو به کارهینانی.

PRODUCTION AND UTILIZATION TECHNOLOGIES

واته له وانه یه نه و بهرهمه ته نه یه ک چاره سهری تکنیکی بویت (وه کو سیسته میکی هاتوو چوکردن به فروکه) یان کومه لی له جیاتی (ALTERNATIVES) هه بیت (هه ره وه کو هه ل بژاردنی دروستکردنی پیشه سازی خواره مهنی له ته تکنولوجی ییکانی کشتوکالآ). له بهر ناسانی وینه هینانه وه لیره دا باسی هه نگاوه کانی گواسته وه ی ته کنولوجی نامیریکی دروستکهر نه که ین و بی گومان نه و هه نگاوانه نه گونجین بو بهرهمه کانیش و ریبازه کانی دروست کردنیان - نه نجا ژماره

(ژماره ۳)

- بی گوره به که لک تری که INNOVATE
- نه خشی کردنی داریزه DESIGN
- دروستی بکه BUILD
- باشتری که IMPROVE
- بی به به ریوه MANAGE
- چاودیری بکه INSPECT
- ناگاداری بکه له که موکوری MAINTAIN
- نیشی پی بکه OPERATE

(۴) ره‌وره‌وی ټو ګواستنډه‌ویه ده‌رټه‌خات وه‌کنو چهند هه‌نگاونیکي يه‌ک به دواي يه‌ک به هه‌نگاوي بېرلي‌کردنه‌وهو نو‌قلانه‌ی دوا روژ ده‌ست پي‌ټه‌کات و کات و لي‌کدانه‌وهو پلان‌کردني له جياتيه‌کان و هه‌لسه‌نگاندني باري ټابوريان که شتي‌کي ټاشکرايه ټو توژينه‌وه‌ی باري ټابوري‌يه زور شت ده‌رټه‌خات وه‌کو نرخ و بوون و نه‌بووني که‌ره‌سه خاوه‌کان و ټيشکه‌ران و ګه‌وره‌و بچووکي بازارو نرخي ګواستنډه‌وي ته‌کنولوجي‌يه‌که، دووردريزي ټو ماوه‌يه‌ی پيوسته بو ګواستنډه‌وه که‌چهندو چوني گشت سه‌رمایه‌که‌و جي‌به‌جي‌کردني پاره‌ی به‌رده‌وام بوي - ټه‌نجا ټه‌نجامي ټو هه‌لسه‌نگاندو لي‌کدانه‌وه‌يه ټه‌بڼه هوي هه‌لبژاردني ټو چه‌شنه ته‌کنولوجيه‌ی که له هه‌موو باري‌که‌وه ټه‌لوونيت و ټه‌گونجيت له‌ګه‌ل پيوست و پله‌ی پيشکه‌وتني ولاته‌که‌دا.

ژماره (۴)

نو‌قلانو پيش بينين FORECASTING

پلان‌کردني له بریتي‌يکان PLANNING OF ALTERNATIVES

هه‌لسه‌نگاندني ټابوري ECONOMIC EVALUATION

هه‌لبژاردني ته‌کنولوجي‌يکه CHOICE OF TECHNOLOGY

ګويزانه‌وه‌ی ته‌کنولوجي TRANSFER OF TECHNOLOGY

ګواستنډه‌وي سيستم‌ي TRANSFER OF ORGANIZATIONAL

ريکخستن و زانياره‌که‌ی AND EDUCATIONAL SYSTEMS

قوناعي پاش ټوه هينان و ګواستنډه‌وي ټامي‌ره‌کانه يان دامه‌زاندني کارګه‌که‌يه - شتي‌کي ټاشکرايه که له پله‌کانې ګواستنډه‌وي ته‌کنولوجيا پيوسته ګرنگي بي‌کي زور بدرت به سيستم‌ي ري‌ک خستن و زانياره‌يه تايه‌تیه‌که‌ی ټو ته‌کنولوجي‌يه که جګه له باره تکنیکه‌کانې ري‌بازي به‌ري‌وه‌بردن و بازارکردني به‌ره‌مه‌که ټه‌ګرټه‌وهو ري‌ک خستن و ټاګاداري کردني که‌ره‌سه خاوه‌کانې و ټاماده‌کردن و مه‌شق پي‌کردني کادره‌کانې بو هه‌موو

به‌شه‌کانې هينانه‌دي ټو ته‌کنولوجي‌يه .

به‌ش دووه‌م: -

ټه‌ګه‌ر چاونيک بخشينين به‌سه‌ر رووداوه‌کانې هه‌شتاکان داو به‌ره‌و سه‌ده‌ی بيست و يه‌که‌م بچين بو‌مان روون ټه‌بيته‌وه که به‌ختياري ټاسايشي جيهان به له‌يه‌ک نزيک بوونه‌وه‌ی ګه‌لانه‌وه به‌ستراون و بو‌مه‌به‌ستي ټالو‌ګورکردن و سوود له يه‌کترې وه‌رگرتن له باره‌ی ټو خونندن و زانستي و ته‌کنولوجيانه‌ی له ري‌بازي دريزي مي‌زووي ټاده‌ميزادا ده‌ست که‌وتوهو کوکراوه‌ته‌وه.^(۱)

هه‌روه‌ها ګه‌ر ګوټي‌بگريڼ له‌و ګفتوگوو رازو ګله‌ي يانه‌ی کراون له ناوه‌ند ولاتاني سه‌ره‌وه‌و خواره‌وه به تايه‌تي له باره‌ی ته‌سک کردنه‌وهو که‌م کردنه‌وه‌ی ټو جياوازيه ګه‌ورانې له پله‌ی پيشه‌سازي و ټابووريان هه‌ن ګرنگي ګواستنډه‌وي ته‌کنولوجيمان بو‌ده‌رټه‌که‌ويت و پيوستي دانانې پروگرامي يارمه‌تي و ده‌ستگرتني ولاتاني سي‌هم له لايه‌ن ولاته پيشکه‌وتوه پيشه‌سازي‌يه‌کانه‌وه . له‌م باره‌يه‌وه دل‌سوزي له به‌خشين و فروشتن و تواناداو شاره‌زايي له کرين و وه‌رگرتنيا رولي‌کي يه‌جگار به‌سوودو ګرنگ ټه‌نونين بو پهره‌سندن و پيشکه‌وتني ولاتاني (خواره‌وه) - ټه‌مه‌ش ټوه روون ټه‌کاته‌وه که مه‌رجي سه‌رکه‌وتن له ګواستنډه‌وي هه‌ر ته‌کنولوجين بو‌هه‌ر ولاتنيک په‌يوه‌ندي بي‌کي بالاي هه‌يه به بوون و نه‌بووني تواناي ته‌کنولوجي ناوخو‌يه‌وه^(۲) هه‌ر له‌به‌ر ټه‌وه‌شه پله‌کانې ته‌کنولوجي‌يه هه‌لبژاوه‌که له لايه‌که‌وه هه‌ول و ته‌قه‌لاکانې زانست و پيشکه‌وتني ناوخو‌په‌ره‌ی پي‌ټه‌سني و له لايه‌کي ديکه‌وه تواناي تي‌گراي ته‌کنولوجي ناوخو کوته‌کاته‌وه . . .

هه‌ر وه‌کو باسيشمان کرد پروسيسي (PROCESS) ګواستنډه‌وه په‌يوه‌ندي به چهند کارنيکي تري يه‌ک له دواي يه‌ک دا هه‌يه لي‌کدانه‌وه‌ي بي‌کي رامياړي و ټابوري مي‌ري‌يه‌وهو

زانینی سرچاوه هه‌بووه‌کانی (AVAILABLE) ته‌کنولۆجی و هه‌لسه‌نگاندن و هه‌لبژاردنی به‌که‌نک ترینیان که گونجاوه له‌گه‌ل پنیوستی ناوخوداو نه‌مجا‌گه‌بشتن و تۆمارکردنی ریک که‌وتنیک له‌گه‌ل نه‌و ریک خراو و ولاته‌ی ته‌کنولۆجیه‌که‌ی لیوه‌ئه‌هینریت ریکه‌وتنیک که‌ مه‌رجی ریکوینکی و دلمسۆزی تی‌دا بیت بو‌گوینزانه‌وه‌ی ته‌کنولۆجی‌به‌که‌و وه‌رگێران و گونجانندی له‌گه‌ل هاندان و یارمه‌تی‌دانی ته‌کنولۆجی ناوخوداو بلا‌و‌کردنه‌وه‌و را‌گه‌باندنی نه‌و زانیاریه‌ تازه‌یه بو‌هه‌موو به‌شه‌کانی تری ولاته‌که‌ که‌ په‌یوه‌ندی‌یان هه‌یه‌ پیوه‌ی^(۸)

به‌شی سنی‌هه‌م: -

ناشکراشه‌ لای هه‌موان که‌ مه‌سه‌له‌ی ئالۆگۆری ته‌کنولۆجی کراوه‌ به‌ باریکی گرنگ له‌ هه‌موو ولاتان داو کۆمه‌لی ولاته‌یه‌که‌گرتوه‌کان له‌ کۆبوونه‌وه‌ی ۱۹۶۳دا دانی‌نا به‌ پنیوستی ئالۆگۆری ته‌کنولۆجی و له‌ ۱۹۷۰ باریاریکی ستراتیجی ده‌رکرد^(۹) که‌تیایدا داوای له‌ ولاته‌ پێشکه‌وتوه‌کان کرد ده‌ستی یارمه‌تی رابکێشن بو‌ولاتانی جیهانی سنی‌هه‌م و هه‌روه‌ها به‌ هو‌ی ریک خراوی (اونکتاوه) وه‌ باریاریکی گرنگ ده‌رکرد له‌ ۱۹۷۶دا بو‌ی‌چا‌چوونه‌وه‌و فره‌پێدانی کاروباری ته‌کنولۆجی ناو‌ولاتانی رۆژه‌لاتی ناوه‌راست. هه‌روه‌ها ریک خراوی عه‌ره‌بی بو‌په‌روه‌رده‌و زانیاری و زانستی (المنظمة العربية للتربية والثقافة والعلوم) مه‌سه‌له‌ی گواسته‌وه‌ی ته‌کنولۆجی کرد به‌ به‌شیک گرنگی پروگرامه‌کانی له‌ ۱۹۷۵وه‌ (۹) وه‌ له‌ کۆنگره‌ی وه‌زیری لی‌پرسراوه‌کانیان له‌ ۱۹۷۶دا له‌ره‌بات^(۱۰) چهند به‌شیک گرنگی پێش‌خستنی ته‌کنولۆجی باس کردوه‌ هه‌روه‌ها گواسته‌وه‌ی ته‌کنولۆجی کرا به‌ نامه‌ییک سهره‌تابی (DRAFT MEMO) و بلا‌و‌کراوه‌ی گه‌فتوگۆی ناوه‌ند عه‌ره‌بوو نه‌وروپا له‌و کۆنگره‌یه‌ی له‌ به‌غدا به‌ستراوه‌ له‌ سالی ۱۹۷۷دا.^(۱۱)

له‌ ولاته‌که‌ی خو‌شمان دا کاری گواسته‌وه‌ی ته‌کنولۆجی به‌شیه‌یه‌یک گشتی سپی‌راوه‌ به‌ (ئه‌نجومه‌نی لیکۆلینه‌وه‌ی زانیاری) که‌ هه‌ول ئه‌دات بو‌دانانی رییازی زانستی به‌ گونجانندی زانیاری به‌کاره‌ینان و گواسته‌وه‌ی له‌ په‌لی تاقیگا (مختب‌س) و کیلگه‌وه‌ (حقل) بو‌په‌لی به‌کاره‌ینانی زانست و ئابووری‌یه‌وه‌ ئه‌مه‌ له‌ لایه‌که‌وه‌ له‌ لایه‌کی تریشه‌وه‌ یارمه‌تی جی‌به‌جی‌کردنی گواسته‌وه‌ی ته‌کنولۆجی ئه‌دات به‌ دوو په‌لی جیاواز.^(۱۲)

۱ - راده‌ی کۆمیته‌ی زانستی ئه‌نجومه‌نه‌که‌ نۆینه‌ری هه‌موو به‌شه‌ جیاوازه‌کانی (لیکۆلینه‌وه‌و به‌ره‌م هینان و خزمه‌ت‌گوزاری) تی‌دایه‌و پێش‌نیاز ئه‌که‌ن بو‌ستراتیژی‌یه‌ت و ئامانجی [لیکۆلینه‌وه‌] لیک‌دانه‌وه‌ی زانستی له‌ ناو ولاته‌که‌داو مه‌رجه‌کانی هاوکاری زانستی دانه‌نی‌ت بو‌ ناوه‌ندتری ئه‌نجومه‌نه‌که‌و ریک خراوه‌ زانستی‌یی‌کانی تری ناوخو‌و ده‌روه‌.

۲ - راده‌ی چه‌قه‌کانی (مراکز) ناو ئه‌نجومه‌نه‌که‌ که‌ هه‌ل‌ده‌ستنی به‌ تو‌زینه‌وه‌ی به‌شه‌کانی ئابووری به‌پنی بی‌داو‌یستی لیکۆلینه‌وه‌یان سهره‌رای ئه‌وه‌ش هه‌ر چه‌قه‌به‌ش (موک‌ن) ئه‌نجومه‌نی خو‌ی هه‌یه‌ که‌ نۆینه‌ری هه‌موو ئه‌و به‌شانه‌ی تی‌دایه‌ که‌ په‌یوه‌ندی‌یان هه‌یه‌ به‌کارو ئیشه‌کانیانه‌وه‌و ئه‌م ئه‌نجومه‌نانه‌ چالاکی‌یی‌کانی چه‌قه‌کان ئه‌به‌ن به‌ریوه‌و رییازیان بو‌دائه‌نین له‌ ناوه‌ند رییازی گشتی هه‌موو ئه‌نجومه‌نی لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی (مجلس البحث العلمي) جگه‌ له‌م ئه‌نجومه‌نه‌ی سهره‌وه‌ له‌ هه‌موو دانشگا‌کان دا، چه‌شنه‌ رییازی‌ک هه‌یه‌ بو‌لی‌کۆلینه‌وه‌ی زانستی و جگه‌ له‌ رینگامایه‌کی تۆمارکراو بو‌په‌یوه‌ندی زانستی له‌گه‌ل وه‌زاره‌ته‌کان دا که‌ هه‌ر یه‌که‌ به‌پنی چه‌شنی ئیشو‌کارو بی‌داو‌یستی خو‌ی ریک ده‌که‌وت له‌گه‌ل دانشگا‌کان دا که‌ ئه‌مه‌ش بی‌گومان دوو ئامانجی گشتی هه‌یه‌: -

(۱) بو‌فره‌کردن و فراوان‌کردنی تواناو زانیاری مامۆستاو لی‌کۆلینه‌وه‌کانیان.

7 - STOCKFELT, TORBJORN, Ph. D. EVERYDAY LEARNING -
THE BASIS FOR ADULT EDUCATION EDUCATIONAL
DEVELOPMENT UNIT, STOLKHOLM UNIVERSITY 1981.

٨ - محاضرة من اعداد المكتب الدولي للمنظمة العالمية
للملكية الفكرية (الفيبس) جنيف ١٩٨٢ - WORLD-
INTELLECTUAL PROPERTY

٩ - دراسة الجداول المنقحة النهائية بشأن المركز الاقليمي
العربي لنقل التكنولوجيا وتطويرها (الامم المتحدة / المجلس
الاقتصادي والاجتماعي / اللجنة الاقتصادية لغربي آسيا :
ECWA CTT Rev. 3 1978 /

١٠ - التقرير النهائي، مؤتمر وزراء الدول العربية المسؤولين
عن تطبيق العلم والتكنولوجيا، الرباط ١٦ - ٢٥ / ١٩٧٦ (له
رقم ٩ دا توماركاوه]

١١ - عقد المؤتمر برعاية مركز التنمية الصناعية للدول العربية
ومنظمة الامم المتحدة للتنمية الصناعية والمنظمة العالمية
للملكية الفكرية ووزارة الصناعة العراقية (بغداد
١٠/٥/١٩٧٧) له رقم ٩) دا توماركاوه ..

١٢ - الحوافي، رشيد مجيد، النظام المؤسسي والنقل الافقي
للتكنولوجيا (ص ٤)، حلقة الاعلام العلمي والنقل الافقي
للتكنولوجيا / مجلس البحث العلمي،
بغداد - نيسان ١٩٨٢ ..

١٣ - نمتوانى وشهى تهواو دابنيم بو هندی له وشه
نينگليزیه کان ..

١٤ - مبهست له بهشى يه كهم بنچينه تيوريكهى باسه كه به
(بهشى دوهم) زانيارى گشتى نتي و (بهشى سى هم) زانيارى
تايبه تي ناوجه كه به.

(٢) يارمه تي كارگه و ريك خراوه پيشه سازى بيكان بو
سهركه وتن به سهر هندی قورت و چه له مهى ناو
نيسوكاريان و نهمه بي گومان بارى تيورى له گهل بارى
نيسوكاريش دا نزيك ده كاته وه ..

په راويزو سه رچاوه كان :-

١ - نهم باسه كورته لى وردبونه ويكي سه ره تاي بنچينه كانى
تيورى گواسته وهى ته كنولوجى به .

٢ - نيسا خانه نشينه پيشان راويزو كاربو له وه زاره تي نهوت و
به شدارى كردوه له چهن كونگره و سيميناريك كه په يوه ندى يان به
گواسته وهى زانيارى و ته كنولوجى هه بووه له ناوخوى عيراق و له
ده ره وهى .

PETERLONGO GIOVANI - PROF - ٣
ENGINEER, APPLICATION
IN INDUSTRY, THE TRANSFER
OF TECHNOLOGY SEMINAR
S. A. F. STOCKHOLM 1980

SEVRAT. S., REALITIES IN THE - 4
TRANSFER OF TECHNOLOGY MASSON, PARIS 1976
(CHAPTER 3)

5 - EDQUIST, CED, SOCIAL CARRIERS
OF TECHNIQUES FOR DEVELOPMENT SAREC REPORT R3
1979 STOCKHOLM

6 - TECHNOLOGY TRANSFER INSTITUTE
OBJECTIVES FOR ESTABLISHING TECHNOLOGY
TRANSFER FOUNDATION, TOKYO 1980.

نقل التكنولوجيا

انور القرهداغي

كما تعنى الدراسة بتهيئة المستلزمات المحلية والخطط الوطنية بغية ضمان فعالية عمليات نقل التكنولوجيا بما في ذلك :
أ - تحديد الأهداف ومستلزمات تحقيقها عن طريق ترتيبات مالية وقانونية ومؤسسية واخرى تتعلق باعداد الكوادر ومستويات تأهيلها .

ب - تنسيق الاجراءات الوطنية في المجالات المتصلة بتطوير ونقل التكنولوجيا - الخ ج ١١

كما عنت الدراسة بثبيت بعض .

(أ) قرارات منظمة الأمم المتحدة الداعية الى البلدان المتقدمة لنقل التكنولوجيا الى البلدان الأقل نموا .

(ب) برامج المنظمة العربية للتربية والثقافة والعلوم في هذا المجال .

(ج) نشاطات الأجهزة المحلية مثل مجلس البحث العلمي والجامعات والمؤسسات البحثية الاخرى جهودها الكبيرة والمستمرة بهدف تطويع التكنولوجيا واستخدامها لاحداث تغييرات انتاجية وتنظيمية ومحاولة ازالة ومعالجة مواقع التخلف الاقتصادية والاجتماعية في القطر .

ان هذه الدراسة هي محاولة متواضعة لتعريف «التكنولوجيا» وماهيتها وبعض أوجه عملية نقلها وأهم العوامل التي تساعد على نقلها بما فيها مراحل وقنوات «النقل» السليم والسريع لها .

هناك تعاريف مختلفة لمصطلح «التكنولوجيا» الا ان هناك اجماعاً عاماً بأنها تشمل مجموعة المعارف والخبرات والمهارات لصناعة انتاج معين أو خدمة معينة أو مجموعة من الخدمات أو التتجات ضمن منظور الفعاليات الاقتصادية الشاملة .

وان نقل التكنولوجيا عملية تنطوي على مجموعة من العوامل التكنولوجية والاقتصادية والأدارية والثقافية والسياسية وبالتالي فأن نقل التكنولوجيا يدل على انتقالها ابتداء من انتاجها عن طريق اختيارها واكتسابها وتكيفها التكيف الملائم الى تطبيقها بناء على الشروط السياسية والاقتصادية والاجتماعية والبيئية ويجوز تحقيق مفهوم النقل على انه يحدث عمودياً (أي من البحث الأساسي الى البحث التطبيقي والتطوير والنشر) أو انه يحدث أفقياً (أي من قطاع اجتماعي اقتصادي ولنقل الصناعة الى قطاع آخر مثل النقل أو الصحة او التعليم) في حدود بلد ما / أو فيما بين البلدان)